

Umsitingarligar broytingar

Oddagrein

RÓMVERJIN Vitruvius segði í ár 25 fyrri Kristi føðing, at hvørki evnir uttan upplæring ella upplæring uttan evnir skapa tann fullkomna handverkaran. Landsumsiting krevur bæði evnir og ikki minst upplæring.

OKKARA landsumsiting er vaksinn ógvuliga skjótt hesi seinastu árinum sum úrslit av Norman Christensen bygnaðinum í Tinganesi. Nógvir fulltrúar eru settir, flestu av hesum beinleiðis av skúlabenki. Hetta nýst í sær sjálvum ikki at vera negativt. Spurningurin er bert, um Tinganes umsitingin ikki er vaksinn ov skjótt við tí úrsliti, at einkultúr nýggir fulltrúar kanska ikki fáa ta upplæring, ið yðningurin og ábyrgd-in av starvinum burdi viðført.

ONKUR vil kanska siga, at tað er ov dýrt at upplæra hvønn fulltrúa, sum verður settur, men skeivur avgerðir orsakað av óbúnum embætismannum kann koma at kosta nógv meir uppá síkt.

VIT hava nógv gott fólk við royndum og evnum á teimum almennu stovnunum, men í lötuni sær tað út sum, at stovnarir verða tiknir av ræði, og í summum førum verða teir als ikki tiknir fyrri fult.

Í seinastu viku varð leiðarin á Lónardeildini í Fíggarálmastýrinum endurgivin fyrri at siga, at hann ikki tók eitt skriv frá sjónvarpsstjóran- um fyrri fult. Ein slíkur hugburður eigur ikki at koma fyrri í almennu miðfyrisingini, og bendir á, at ikki øll í umsitingini eru búgvini til sítt starv. Hugsast kann, at fleiri embætismenn eru skornir eftir sama leisti, sum leiðarin á Lónardeildini í Fíggarálmastýrinum.

Menningarstovan skal niðurlæggjast og upp- gávurnar leggjast undir vinnumálastýrið. Aftur ein avgerð ið bendir á, at alt ikki er heilt so gjøgnum hugsað í hesari í vævi nógv útbygdu miðfyrising. Tað kann ikki vera rætt, at væl- virkandi stovnar, ið gjøgnum nógv ár hava ment seg takkað verið starvsfólkunum á hes- um stovnum, knappiga skulu avtakast fyrri, at ein fyrri tað mesta spildurnýggj miðfyrising skal fáa arbeiðsøkir fyrri at rættvisgera sín eksistens. Mark má setast fyrri centralisering og rættast vildi verið at endurskoðað Norman Christensen bygnaðin og lurtu meiri eftir teim- um almennu stovnunum heldur enn einari miðfyrising, sum kanska ikki hevur heilt tær somu royndirnar at byggja sínar ætlanir á.

TAD er tó at frøðast um, at í onkrum stýrum í landsumsitingini eru fólk við drúgvum roynd- um úr almennu stovnum sett at skipa økið. Ynskilið hevði verið, um fólk av stovnunum komu í miðfyrisingina, heldur enn at fólk, sum eftir lokna útbygving bert hava verið í miðfyrisingini, skulu út at siga hvussu stovnar skulu rekast.

SEINASTA avgerðin úr vinnumálastýrinum kundi bent á, at hettar stýrið ikki hevur heilt tað grundarlagið og innlit, ynskilið er. Spurn- ingurin er, um Vinnumálastýrið yvirhøvur kann sammetast við t.d. Almanna- og Heilsumála- stýrið og Skúla- og Mentamálastýrið. Upp- gávurnar eru so mikið øðrvísi, at decentralis- ering kanska er ein skilaberi leið, soleiðis at stovnarir undir hesum stýri áttu at havt meira sjálvræði og ikki vóru undirlagdir einum ó- neyðugum millumlagi millum Aðalstjóran og stovnsleiðarnar.

Sosialurin

Viðmerkingar:

Víðkað rithøvundafrælsi?

Viðmerking til Oddvør Johansen

Av og á eru viðkomandi og beinraknar viðmerkingar at siggia frá Oddvør Johansen, rithøvunda, í bløðunum til dagsins mál, og eg má siga fyrri mitt viðkomandi, at eg altíð lesi hesar viðmerking- ar við áhuga, og sum oftast eri eg púra samdur í teim- um sjónarmiðum, sum hon førir fram alment. Men í leygdags Dimmuni 7.nov. fer hon undir eina víðgerð av fullveldisspurninginum, og spur hvør andstøðan er, og tá serliga javnaðarflokk- urn, sum í Oddvørsa verð er blivin eitt vónbrot síðani valið í summar, vegna stóð- utakanina til fullveldissæt- laninar hjá landsstýrinum. Her eru vit ikki samd.

Oddvør hevur kagað í "Statistisk Årbog 1997" og har funnið út av, at danir gjalda í menningarhjálpi til fátækastu londini í heimi- num heilar 10 milliardir 424 mill. netto, og tí heldur hon tað vera beinleiðis lögdi, at framstandandi danskir politikkarar úr fleiri flokk- um á fólkatingi hava verið her og greitt frá, at fullveldi merkir færri krónur úr danska ríkisskassanum alt fyrri eitt. Og hon fer so langt, sum at siga, at hetta verður gjørt í hevnisøku móti føroyingum í fullveldisroynd- um landsstýrsins. Tí tá ið danir kunnu geva t.d. India 232 mill., Afrika 2620 mill. og Suðuramerika 372 mill., so má tað vera lagamanni at senda 1 000 mill. til Føroyar árliga. Hetta ljóðar væl í oyrunum á fólk, og dansk- arar verða gjörðir til synda- bukkar einaferð enn. Og at geva hasum "fjaru" londun- um peningahjálpi í eini skiftistíð, sum Oddvør mál- ber seg, men ikki okkum, hvat billa teir sær inn - ja, ein freistast til at spyrja, hvussu langt røkkur næstr- akkerleikin? Hetta er ein lögín máti at grunda full- veldissætlaninar á!

Lat okkum hyggja nærri Oddvør hasum tølunum, sum Oddvør sigur eru so áhuga- verd, og kunna okkum um, t. d. hvussu nógv er í part hjá hvørjum indara ella suð- uramerikanara, tá ið danir ha-va góldið menningarhjálpi til hesi umtalaðu lond ella heimspartar.

* Í India búgva 836 mill. fólk. Danmark gevur 232 mill. kr. í menningarhjálpi = 0 kr. 27 oyru í part pr. í- búgva

* Í Suðuramerika búgva 760 mill. fólk. Danmark gevur 372 mill. kr. í men- ningarhjálpi = 0 kr. 49 oyru í part pr. íbúgva

Og soleiðis kugði ein hildið áfram at "spælt" eru við tølunum hjá Oddvør -

tey kunnu nýstast (og mis- nýstast!) til so mangt. Sum tað skilst av peningaveiting- unum, sum Danmark letur í menningarhjálpi, so munar tað ikki serliga nógv í menningarlondunum kring um í heiminum, hóast Dan- mark og hini norðurlondini eru nøkur av teimum fáu, sum eru komin upp móti endamálsorðingini hjá ST, sum sigur, at hvørt fram- komið limaland eigur at miðja fram móti, at lata 1,75% av bruttotojóðarútk- uni í menningarhjálpi. Bara eittans landið her á okkara leiðum, nevniliga Føroyar, hava ikki so frægt sum eina konto á lögtingsins figgar- lóg sum eitur menningar- hjálpi! (Privat verða ófør tøk tikin, tað veit eg) Og tað hevði sœmt seg fyrri okkum sum tjóð, at tikið henda spurningin til umrøðu nú figgarlógin skal samtykja- ast endaligt fyrsta dagin - og eg vóni, at Oddvør tekur undir við mær í hesum máli, hóast hesi londini eru nakað "fjar", sambært henni.

Hvussu sær so rokni- stykkið út fyrri okkara við- komandi - jú ógvuliga einfalt:

* Í Føroyum búgva 45.500 fólk og vit fáa í ríkisveiting úr Danmark 1300 mill. kr. = 28.571, - kr. í part pr. í- búgva

Og hetta munar sjálvandi almikið í landshúsráldin- um, og hevur ríkisveiting- in verið grundarsteinurin undir almannaeverkinum, sjúkrahúsvirkinum og skú- laverkinum í mong ár. Einki land kann frá einum degi til annan vera triðingin, av tí tað kostar at reka eitt sam- felag, fyrriuttan - og hetta er sjálvandi eisini galdandi fyrri okkara samfelag. Ella sagt v.ø.o., hvør hevur hug at gjalda 28.571, - kr. meiri í skatti árliga?

Og grundgevingarnar fyrri, at vit í dag fáa blokkin uppá 1 milliard, er hon, at vit eru ein partur av ríki- num, sum danska fólkating- ið hevur fulla heimild at jatta pening til á hvørjum ári - og sum fólkatingið alt, burtursæð frá Kirsten Jac- obsen, Piu Kjersgaard & Co, er sinnað at varðveita

Men hava vit tikið við suverenitetinum av okkara landi, og harvið sagt farvæl til Danmark, so er onginn heimild, sambært Harhof professara í Árhús, hjá danska fólkatinginum at jatta pening til Føroyar í framtíðini, og tí fellur blokkin burtur - ikki sum Oddvør leggur í tað, at danskir politikkarar eru so figgindaliga sinnaðir móti

føroyigum, og tessvegna royna at "banka" okkum uppá pláss við ymsum ávar- ingum - nei, heilt einfalt, jattanarmøguleikin fellur burtur, danska fólkatingið kann ikki jatta pening til "ríkið Føroyar", og tí verður onginn blokkin aftan loys- ingina. Og felags kongshús og felags valuti er ikki nóg mikið at varðveita ríkisveit- ingina. Og samanbering hjá Oddvør, at felags kongs- hús og -gjaldoyra eru at rokna sum sama stóða, sum hon, ið valdar í USA, við felags forseta fyrri ameri- konsku statimur, hon heldur ikki. Øll vita, at USA er at rokna sum eitt land, tá talan er um verju-, uttanríkis, figgarpolitikk o.s.fr., har alt valdið er savnað í forseta- embættinum, meðan okkara kongsveld er uttan nakað verunligt vald. (Hví skulu vit partu varðveita konga- felagsskapin, tá alt annað danskt ikki kann nýstast?) - Og annars helt eg, at taka vit loysingina í fullum ál- vara, so eiga vit eisini at taka við teimum treytum, sum harav standast! At taka við suverenitetinum og so lata danir gjalda, smakkur mær ikki - onkur segði nú ein dagin skemtandi, at tað minnr mest um forlorna haru! Og at fara at geva føroyingum menningarhjálpi, sambært ST viðtøkum, tað er jú beinleiðis láturligt - so fátækir eru vit heldur ikki!

Oddvør, javnaðarflokkur- in hevur arbeitt fyrri at fáa eina sjálvstýrslóg samtykta á tingi, higartil uttan úrslit, tíverri. Grundsjónarmiðið er, at vit kunnu vjirtaka alt lóggu- og fyrisingarvald á øllum økjum, so hvørt vit kunnu semjast um tað, og tá føroyingar hava tann neyðuga føleikan til tess- stutt sagt ein sáttmála mill- um bæði londini, sum røkk- ur líka at loysingini, um tað er vilji føroyinga. Hetta er greið tala, og als onginn sam- bandsstóða at hava, men harafturimóti ein reiðilig og virðilig stóða, sum sømir seg flokkinum í hesum ál- varsmáli. Og samstundis verður skoytt uppi frá floks- ins síðu, so veljarin vitur hvør flokkurin stendur, nevniliga hetta, at fullveldi ikki má koma at kosta føroyingum vælfærdina. Og her nema vit við ein av kjarnuspurningum hjá flokkinum, sum hann, eftir mínum tykki, eigur og skal verja fram um so mangt annað (samanber onginn hækking av fólka- og av- lamispenisjónum o.ø. al- mannaaveitingum síðani 1993!!). Oddvør, tú nevni sjálv ein av stovnarum

Johan Samuelson

floksins, Maurentius við Stein, sum ein hin fremsta verja smámansins. Og rætt er tað, og hesi batnandi kor smámansins, frá tí javnað- arflokkurin varð stovnaður og til dagin í dag, mega ong- antið verða ofraði á einum trappusteinum í Havn, tá rep- ublickin verður proklamera- að! Kjakið í bløðunum hesa seinastu tíðina hevur týðli- liga víst okkum føroying- um, hvønn veg tað fer at bera, um vit velja loysing- ina. Niðurstøðurnar hjá okkara fremstu búskapar- frøðingum, við Bjarna Ol- sen á odda, bera allar á sama borðið, at tað verður sera torført at varðveita livifótin í hesum landi aftaná at full- veldið er vordió veruleiki! Hetta er greið tala, sum føroyingar eiga at leggja sær í geyma - og her nyttar onki at koma og sleingja um seg við nationalromantiskum heilaspuina (sum annars í mongum førum er útskiptir frá hinum gamla,litíð umtókta kommunistaheila- spunnum!!) ella ilneyta inn á danir, at teir royna at reka okkum í rætt viðvík- andi blokkinum - her er tað tølina, ið tala (og føroyskir búskaparfrøðingar!) og onki annað! Tað kann so ong- antið verða politikkur javnaðarfloksins at taka skorð- aranar undan vælfærdarsam- felaganum, at bróta niður tað, sum hann í skjótt heila öld hevur strýtt sítt tógva stríð fyrri at vinna fjøldini - um javnaðarflokkurin ikki hevur henda setningin alla tíð- ina fyrri eygað, so er spurn- ingurin um tilverugrund- arlag floksins ikki eigur at vera tikið til umhugsunar. - At vera á varðhaldi, er ein hin fremsta uppgáva and- støðurnar á tingi, og serliga tá ið talan er um so grund- leggjandi samfelagsbroyt- ingar, sum lagt verður upp til fáa samgongurnar síðu í fullveldismálinum, og sum fer at fáa álvarsama ávirkan á hvørt mansbarn í hesum landi.

Javnaðarflokkurin er á rættari kós, eisini í sjálvstýr- ismálum!

Tórshavn
9. - 11. Nr
Johan Samuelson